

Enkel svenska – Tukea ruotsin opiskeluun

23.1.2025

Marraskuun 2024 lopussa julkaistiin uusi Enkel svenska -materiaali ja samalla Enkel svenska -sivusto ja YouTube-kanava. Materiaali on tuotettu vuosina 2023–2024 Svenska kulturfondenin rahoittamassa Lättläst stödmaterial för dyslektiker i svenskundervisning vid yrkeshögskolor -hankkeessa ja julkaistu yhteistyössä Svenska nu:n kanssa. Hankkeessa ovat olleet mukana SeAMKin lisäksi Lapin ja Tampereen ammattikorkeakoulut sekä yrkeshögskolan Arcada.

Kuva. Enkel svenska -logo.

Ideasta käytäntöön

Hankeidea nousi kokemuksesta, että lukivaikeutta esiintyy ammattikorkeakouluopiskelijoilla paljon ja mahdollisuudet ja resurssit opiskelijan tukemiseen ovat usein vähäiset ja rajoittuvat ehkä lisäaikaan tentissä. Lisäksi oli huomioitu, että ongelmia ei välttämättä ole äidinkielessä tai edes englannissa. Tämä saattaa yksinkertaisesti johtua esimerkiksi liian vähäisestä altistuksesta kieleen. Enkel svenska- materiaalin tavoitteena on tukea ja innostaa opiskelijoita, joille ruotsi on haastavaa esimerkiksi lukivaikeuden vuoksi ja tarjota opettajille tukimateriaalia ja tietoutta lukivaikeudesta.

Hankkeessa päätettiin keskittyä opettajan ja opiskelijan tukemiseen tarjoamalla konkreettisia vinkkejä opetukseen ja oppimiseen sekä materiaalia ammattikorkeakoulun keskeisille aloille: Liiketalous, tekniikka, sosiaali- ja terveysala sekä kulttuurista musiikki ja kuvataide. Hankkeen puitteissa järjestettiin asiantuntijaluento ja workshop kielten ja viestinnän opettajien päiville Jyväskylän ammattikorkeakoulussa syksyllä 2023. Workshop kokosi yhteen kieltenopettajia ja tarjosi hankeryhmälle tärkeää taustatietoa opettajien tarpeista aiheeseen liittyen. Samalla tarjottiin tietoutta lukivaikeudesta ja konkreettisia tukivälineitä opiskelijan tukemiseen. Keskeisimpiä tilaisuuksissa esiinnousseita näkökulmia lukivaikeudesta ja tukitoimenpiteistä on tiivistetty päivien yhteisjulkaisuun.

Miten huomioida lukivaikeus materiaalia valmistaessa?

Materiaalin valmistaminen lukivaikeus huomioiden vaati paljon pohjatyötä. Hankkeen aikana tutustuttiin erilaisiin tutkimuksiin ja jo tehtyihin materiaaleihin. Lisäksi kuultiin erilaisia asiantuntijoita, kuten Erilaisten oppijoiden liittoa, Kuntoutussäätiötä ja Dateroa sekä tavattiin kokemusasiantuntijoita, erityisopettajia ja opiskelijoita, joilla on lukivaikeus. Vähitellen hankeryhmälle alkoi muodostua käsitystä siitä, mitä on huomioitava materiaalia valmistaessa. Hyvään alkuun materiaalia valmistettaessa pääsee jo selkeällä asettelulla, yksinkertaisella fontilla, riittävällä kirjainvälistyksellä ja riviväliliillä. Värimaailma on syytä pitää hillittynä ja mahdollisuuksien mukaan välttää valkoista taustaa ja mustaa tekstiä. Tehtävissä lauseet on syytä numeroida ja tehtäväkokonaisuudet pitää riittävän lyhyinä. Vaikka opiskelijat ovat erilaisia, yhteistä kaikkien toiveille vaikuttaa olevan riittävä ilmavuus materiaalissa. Kattavampi vinkkilista on koottu Enkel svenska –verkkosivuille.

Tekstin asettelun lisäksi hankkeen aikana tutustuttiin siihen, miten kirjoitetaan asioista mahdollisimman selkokielisesti. Tämä ei ollut aivan helppoa, sillä ammattikorkeakoulussa opetellaan paljon ammattisanastoa ja tietyissä ammatillisissa tilanteissa tarvittavia fraaseja. Materiaalia valmistettaessa ja verkkosivuille laitettaessa olikin tehtävä kompromisseja. Materiaali on pyritty kirjoittamaan kuitenkin selkein lausekokonaisuuksin ja yksinkertaisin lauserakentein. Lyhyet rivit ja ilmava asettelu tekee tekstistä myös selkeämpää lukea.

Tekstien kirjoittaminen oli alussa melko vaikeaa ja hidasta, mutta pikkuhiljaa siihen tuli varmuutta. Materiaalia käytiin läpi yhdessä asiantuntijoiden kanssa. Siitä saatiin palautetta, jonka perusteella sitä kehitettiin ja

hiottiin. Niin verkkosivut kuin käytössä olevat H5P-tehtävät sekä luonnollisesti myös käytössä olleet resurssit ja aika asettivat kuitenkin omat haasteensa, ja kompromissejakin jouduttiin tekemään.

Materiaalin julkaiseminen

Materiaalia syntyi hankkeen aikana iso määrä, vaikka aivan kaikkia aloja ei pystyttykään kattamaan. Hankkeen puitteissa on tehty erilaisia tekstejä ja harjoituksia, pääosin Moodlesta tuttuja H5P-harjoituksia. Teksteille ja sanastoille ovat Arcadan opiskelijat tehneet äänitiedostot selkeällä suomenruotsilla. Samoin Arcadan opiskelijat ovat kuvanneet ja tuottaneet hankkeelle vajaa parikymmentä Enkel svenska -videota. Tällaista tarpeeksi hitaasti puhuttua tekstitettyä videomateriaalia, on aiemmin ollut todella hankala löytää. Nyt nämä löytyvät Enkel svenskan YouTube -kanavalta ja verkkosivuilta.

Materiaali julkaistiin hankkeen päätöswebinaarissa marraskuussa 2024. Webinaari keräsi ilahduttavasti kiinnostusta, sillä ilmoittautuneita oli yli 100. Toivottavasti materiaali leviää aktiiviseen käyttöön ruotsin opetuksessa ympäri Suomen. Toivottavasti materiaali myös inspiroi kokeilemaan uutta ja tarjoaa uusia ideoita lukivaikeuksisen opiskelijan tukemiseen. Enkel svenska -materiaali on kaikille avointa ja lisensoitu CC BY-SA 4.0. Materiaalien kopioiminen omalle Moodlealustalle mahdollistaa tehtävien muokkaamisen omaan opetuskäyttöön sopivaksi ja mahdollisten virheiden korjaamisen.

Tärkeän yhteistyökumppanin Svenska nu:n löytyminen varmistaa sen, että hankemateriaali ei katoa hankkeen päättymisen jälkeen, vaan Enkel svenska jää osaksi Svenska nu:n Plugganu -verkkosivustoa ja Svenska nu vastaa materiaalin ylläpidosta hankkeen päättymisen jälkeen.

Lopuksi

Hanke on ollut ensimmäinen Svenska kulturfondenin rahoittama hanke SeAMKissa ja myös tämän artikkelin kirjoittajan ensimmäinen hanke. Hanketyöskentely on ollut ammatillisesti opettavainen matka, ihan alkaen projektin vetämisestä ja projektipäällikkönä toimimisesta verkkosivujen rakentamiseen. Ammatillinen osaaminen vahvistui myös lukivaikeuden ja oppimateriaalin tuottamisen saralta, ja mikä parasta, hankkeessa tuotettu materiaali ja siinä kerätty tieto on suoraan hyödynnettävissä myös omassa opetuksessa.

Paula Välimäki
lehtori
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Kirjoittaja toimii SeAMKissa ruotsin ja saksan lehtorina ja Lättläst stödmaterial för dyslektiker i svenskundervisning vid yrkeshögskolor -hankkeen projektipäällikkönä.